

Hasítás

regényrészlet

Egyik este vacsorázunk otthon a csupasz konyhai égő alatt a konyhában. Kis néni, a bejárónőnk ott maradt estére, mosáshoz készülődnek, forr a víz.

Valaki leteszi a fazekat mögém a kőre.

Jóllaktam, arra várok, hogy bemehessek a szobába tévézni. Először mindig kontrasztos a kép, és liftezik. Tegnap mutatták a Híradóban, hogy felrobbant a háborúból maradt gyutacs. Sült zsírba mártogatjuk a főtt krumplit.

Pisilni kell, mondom, és lelépek a hokedliről.

Azonnal tudom, hogy most valami kivételes dolog történik. Az éles hang elhal a számban, újakezdi, felível, ííí-íí-íí.

A zoknival együtt jön le a bőr, a kórházban barna masszát kennek rá, indigópapír-szerű anyaggal tekerik körül.

Már nincs erőm ordítani, az orvos színes sztaniolba csomagolt csokit lenget az arcom előtt. Még ha Melba kocka lenne, de egy megkövesedett tavalyi szaloncukor.

A sezlomon fekszem bepólyált lábbal. Vendégek jönnek, rokonok, szomszédok, és anya elmeséli, hogy Kis néni mögém tette a forró vizet, aztán a sürgősségin kivertem a csokit a doktor bácsi kezéből.

Hetekig nem járok iskolába. Nézem a *Belphegor, a Louvre fantomja* délelőtti ismétlését a tévében. Kis néni vigyáz rám, nem tudja, hogy gyereknek tilos a *Belphegor*.

Régóta jár hozzánk, vasalás közben mesél. A kis gömböc felfalja az embert, a kapásokat, a regiment katonát, de a végén széthasítják egy bicskával.

Kis néninek másmilyen a keze érintése. Langyos vízzel mossa az arcom, közelről látom a számokat a karján.

Kérdem, mi ez, nem válaszol.

Kalóznak van ilyen, és bűnözőknek.

A szobában olvasok, egy árnyék suhan el az ablak előtt.

Mikor a szüleim hazaérnek, kiderül, hogy Körmendi néni kiugrott az ötödikről, meghalt, elvitték tepsiben.

Nem az első eset. Egyik szomszédunk gázzal próbálkozott, de megmentették. Ott megy az öngyilkos néni, mutogatnak a gyerekek. Szigorúan maga elé néz, szatyor a kezében. Szégyelli, hogy öngyilkos lett. Férje katonatiszt, tilos a válás. Öngyilkos, és megy a közértbe.

Kérdem otthon, miért lett öngyilkos. Azért, mondja apám, mert a gyereke sok hülyeséget kérdezett tőle.

Az irodalom fontos tantárgy, ha négyest vagy hármast kapok, anya könnyes szemmel, némán járkal a lakásban, vagy fekszik az ágyon, fején borogatás.

Általában ötöst kapok.

Aki nem tudja a balladairodalom gyöngyszemeit, azt nem lehet szeretni.

A lábam meggyógyul, de foltos marad. Ugyanolyan gölokat lehet lőni vele.
Mire jó a láb, menni, szaladni, gölt rügni.

Néha hallom azt a bizonyos sikítást, kanyarodik a 49-es villamos a Marx tőről a Stollár Béla utcába, ííí-íí-íí.

A zsíros krumpli íze, a szemem előtt csillogó csokipapír.

Kis néni elmegy dolgozni egy cukrászdába, két műszakban, felváltva a hűgával, nem jár hozzánk többé.

A következő bejárónót Nagy néninek hívják.

Magas, vékony, mérges arcú.

Megszokásból őt is Kis néninek hívjuk egy ideig.

Megkérem, hogy vasalás közben mesélje el a gömböcöt. Erőlködve, dadogva beszél, kihagyja a regimentet. A végét is elszúrja.

Abbahagyja a vasalást, és az van a szemében, hogy mindjárt fejbe vág a tüzes vasalóval.

Megint járok suliba, újra görcsöl a hasam esténként.

„Nemi életre való felszólítás miatt szaktanári figyelmeztetésben részesítem.”
„Hülyézi társát órán!”

Ötödikben Vera néni lesz az osztályfőnökünk. Népszerű tanár, biológiát tanít, az egész osztály drukkol, hogy őt kapjuk.

Első óra, ismerkedés, meg kell mondani, mi leszel.

Munkás, tanár, mérnök, katona.

Sorban szólítja az osztályt.

Miki azt mondja, fényköszörús.

Micsoda?

Fényköszörús, ismétli, és leül.

Én bohóc akartam lenni, azt még bevette valahogy.

Lehet, hogy rosszul értette, fémköszörús?

Figyeli Mikit, ha vigyorog, oldalra néz, kacsint, lebuktatja magát. Miki komoly arccal néz előre. Nem azért mondta a fényköszörúst, hogy provokálja Vera nénit, nem is gánykodásból. Ő tényleg fényköszörús akar lenni.

Vera néni szólítja a következőt.

Legéndi ügyvéd lesz, mint az apja és a nagyapja.

Révai jelentkezik, hadarva kérdi, tanár néni, kérem szépen, mit csinál egy ügyvéd, milyen ügyet kell védeni egy osztályok nélküli, igazságos társadalomban?

Most nem ez a téma, mondja Vera néni, és leülteti.

Egy ügyvéd, egy bohóc, egy fényköszörús, a többi munkás, katona, eladó, tanár, mérnök, fodrász.

Jó arány, de azért óra végén tart egy kis fejtágítót.

Kedvenc szava az impertinens, vesszőparipája a magántulajdon, aminek befellegzett.

Mi már akkor máshogy közelítünk a politikához. Fekete-fehér és repül: békegalamb klottgatyában. Orosz kertész: Iván Gyeprefos. Hruscsov felesége: Pina Nyikorogna.

A 49-es megállójában elszívjuk az összes eldobált csikket, nikotintól bódultan snúrozunk a téren a gyerekhomokozóban. Vagy felmegyünk Sabjánhoz, nincsenek otthon a szülei, megmérjük, hány centi egy tubus fogkrém kinyomva a par-kettára. Szabad Európa Rádiót hallgatunk, megalapítjuk a *Lemurock* együttest. Egyikünket se vették fel az énekarba, és nincs gitárunk, de majd lesz. Sabjánt felfofozza az apja, mert az inge kikopik elől a léggitározástól.

Mikivel hazafelé filozófiai problémákat elemzünk: a világ végtelen, mindig van tovább, mert ha vége lenne, akkor mi lenne utána? A világ külső héja parafa, de mi van mögötte? Elhagyod a parafát, és? Ott a joghurt. Joghurt? Igen, de akkor aztán tényleg vége. Biztos? És a joghurton túl? Kolbász, a legkülső réteg kolbász. Ebben végre megállapodunk, az univerzum külső határa kolbász. Mész, méz és kolbász.

Legközelebb kidolgozzuk a történelmet. A történelem a Mukuli Birodalommal kezdődik, a mukulik három csoportra oszlanak, a gyakorlatias *gólokra*, a tetzeszta *hovákra* és a szellemibb *fríkre*. A frík megalapítják Atlantiszt, a gólok a Ráma Birodalmat (uralkodójuk a margarin), a hovák pedig az Ujgur Monarchiát. A magyarok kiválnak a hovákból, Levédiába költöznek, ahol az abodik élnek, a halhatatlan abodik.

Kutatásainkhoz a szellemi muníciót könyvekből szerezzük. Paplan alatti de-líriumos olvasások hajnalig, pislákoló elemlámpával. *Kockás Peti naplója*, veszednek a történetek, sivalkodás hallatszik, kidudorodik a borító.

Anyu benyit, alvást színlelek, megsimogatja a fejem.

Halványan derengnek a takaró alatt.

Januárban influenzajárvány tör ki az iskolában, csak néhányan maradunk egészségesek. Az orvos mindenkit megvizsgál, és kiderül, hogy én vagyok a bacilusgazda. Miattam betegek a többiek, miközben nekem semmi bajom. Fertőzők, de nem fertőződök. Vera néni mondja is, gennyes góc vagyok, de majd tesz róla.

Vera nénit továbbra is kultikus tisztelet övezi.

Akváriumot hozat a termünkbe, fekete és piros halakkal.

Később új kedvencek jönnek, egy kanári és egy hörcsög.

Állatokat tartunk, más osztályok ilyesmivel nem dicsekedhetnek. A hörcsög-ről kiderül, hogy pocok, üsse kő.

A Gagarin űrs gondolzza a kanárit, a Mókus űrs a pockot, a Búvár Kund űrs az akváriumot.

Májusban fölmerül a kérdés, hogy mi legyen nyáron az állatokkal. Köztulajdon nem válhat magántulajdonná.

Vera néninek van egy ötlete, a *Pajtás* újság írta, hogy Borisznak, az állatkerti varánusznak akadozik az élelmiszer-ellátása. Borisz nemrég érkezett a szófiai állatkertből, és országos gyűjtés indult az érdekében.

Az utolsó hetekben nem bírok magammal. „Tisztelt szülők, Laci az egyik tár-sába grafithegyet szúrt, majd rávette, hogy megegye.” „Gyermeük a felső eme-leti alsós vécében alsós társai jelenlétében felsős társaival dohányzott.” „László ma délután belerúgott az Igazgató Elvtárs kocsijába, elmondása szerint ellen-őrizte, hogy erős-e a karosszéria. Kérném a szülőket, gondolják végig, nem kelle-ne-e Lacit orvoshoz vinni.”

Szüleim határozatlan időre lefoglalják a kutyanyelves perselyt a spórolt pénz-zemmel.

Június elején érkezik a hír, hogy Borisz, a fehértorkú varánusz egy egzotikus betegségben, amit még Afrikából hurcolt be Szófia érintésével Budapestre, ki-múlt.

A Híradó is bement, gyászol az ország.

Pár nap van hátra a szünidőig.

Várjuk, hogy mi lesz az állatainkkal, kik vihetik haza őket.

Egyik reggel aztán nyomtalanul eltűnnek. Üres a kalitka, az akvárium, a pocokdoboz. Vera néni megoldotta a problémát. A pedellustól halljuk, hogy kora reggel egy vágóhídi különítmény járt az iskolában.

Lezárják a jegyeket, elballagnak a nyolcadikosok.

Kezdődik a nyár, végtelen idő, focizás reggeltől estig a téren, nyaralás a rokonoknál, balatoni úttörőtábor.

Anyu megesket a Déliben, hogy kenem magam bronzolajjal, és minden reggel kakilok.

Nem kakilok, nem kenem magam. Akropolisznak hívják a tábor végében bűzt és szúnyogfelhőt eregető építményt. Lehámlok, újra leégek, újra lehámlok. Mikor két hét múlva anya meglát a Déliben, sírva fakad.

Nem érek rá ilyesmikkel foglalkozni, elsodornak az események. Fejleőbajnoság, műveltségi vetélkedő, tábortűz, de legfőképp esténként a sóderozás.

Lényegében egész nap a sóderozásra várunk.

Sóder, sóder a lábam alatt, galambom, aki itt a legszebb, tőlem pusztit kap. Hányszor pusztitkódtál és kivel, jelzi, hol állsz a társadalmi ranglétrán. Ha valaki sorozatban többször egymást választják, jelteni kell.

Minden este végigpusztitom az aktuális szerelemsoromat.

Beáll a körbe, most neki kell fiút választani. Megy a taktikázás. A jó csajok minden körben pusztitkodnak, és úgy választanak fiút, hogy ne derüljön ki semmi.

A csúnya lányok nem pusztitkodnak.

Eszenyi Franciska nem vesz részt a sóderozásban.

Minek vinné oda girhes testét, kócfjét.

A nyolcadikos Telkes Betti viszont minden körben pusztitkodik. A tábor legjobb csaja, sárga bikiniben pompázik a bélatelepi horgászstégen. Férfiak csónakáznak át a Kohóipari Minisztérium üdülőjéből, nyiszogtatják az evezővillát, biztatják, ugorjon a vízbe, hátha lecsúszik a melltartója.

A mellén kívül a hullámos haja és a szemöldöke tetszik legjobban, a két szabályos ív a homlokán.

Ő az első a szerelemsoromban.

A parton állva tanakodunk Mikivel, hogyan vegyük rá a Búvár Kund órsöt, hogy lékeljék meg a kohászok csónakját.

Reggeli zászlófelvonáskor Vera néni napiparancsban hirdeti ki az aznapi programot. Este, zászlófelvonáskor felsorolja, ki részesül dicséretben, ki szegte meg a táborrendet.

Egyszer járok az Akropoliszban fürödni, de Rajnai, egy gombafrizurás nyolcadikos fitymáló megjegyzést tesz a fütyülömre. Éppen borotválkozik, és felajánlja, hogy megszabadít attól a ronda kukactól a lábam közt.

Nem tud focizni, állandóan Telkes Betti után koslat, de Betti sose választja vissza sóderozásban.

Csendes pihenő, a katonai sátor nehéz ponyvája alatt fulladozunk. A *Fiúk évkönyvéből* olvasok egy cikket: az első, Földhöz hasonló égitestet Kepler fedezte fel, egészen kicsi, és olyan ritka a tömege, mint a parafa, nem süllyedne el a Balatonban.

Szólnak Mikiék, hogy szökjünk ki a partra horgászni.

Sabjának van zsebpecája, átlátszó műanyagra tekert damil, ólomgolyócskák, csíkos úszó, horog.

Felhúzzuk hátul a sátorponyvát: snecizni indulnak a brigantik, Lacza Miki, Sabján, Révai és én.

Falkában rajzanak a moszatos kövek közt. Sabján kenyérgalacsint tűz a horogra, belógatja.

Várunk. Perzsel a nap.

A snecik kikerülnek a galacsint. Megbökdösik és unottan továbbúsznak.

Miki szerint paprikás kenyér kell, arra harap a sneci.

Révai a légy mellett kardoskodik, légy vagy pipacs.

Snecire pipaccsal, horkan fel Sabján, értesz hozzá!

Múcsali?, kérdem, mire engem is letorkoll, na, a másik nagyokos.

Hirtelen kiránt a vízből egy halat.

Akkora, mint a kisujjam. Ezüstösen, súlytalanul ficáncol.

Recsegő hang a hátunk mögül: Ti meg mit műveltek itt?

Feri bácsi matektanár, hobbija a küzdősportok. Tenyéréllal üt, váratlanul, fejtetőre, mellkasra, gyomorba, közben azt mondja, még élsz, de már láb alatt vagy.

Egyszer fölvetett a padomról egy Melba kockát: a Melba formája szabályos csonka gúla, mondta, ami jó ok arra, hogy megszeressük a térgeometriát.

A sneci, mint egy felhajított tízfilléres, némán pörög a magasban.

Visszadobni, adja ki az ukázt Feri bácsi, és egy villámgyors mozdulattal gyomron öklözi Sabját.

Elkobozza a zsebpecát, visszakísér minket a táborba. Határozatlan idejű sátorfogság.

A csendes pihenő szabályainak megszegése, tiltott horgászás, akár haza is küldhetnek. Egy nyolcadikos áll őrt a sátor előtt. Olvasok, csorog rólam a verejték.

Jön az ügyeletes: snecibrigád, indulj, egysoros vonalban.

Zászlólevonás. Oldalt várakozunk.

Vera néni értékeli a napot, súlyos rendbontás történt, négy pajtás szégyent hozott az úttörőcsapatra.

Ahogy a nevünket halljuk, menjünk előre.

Révai László.

Sabján László.

Mindenki a nyakát nyújtogatja, hogy lássa a bűnözőket.

Garaczi László.

Vonulunk a vesztőhelyre, de a harmadik Lászlóra incselkedő moraj fut végig a sorokon.

Vera néni kezében megremeg a papír.

Az utolsó névre várunk.

Kepler parafa bolygója lánghol a tavon.

Vera néni rekedt hangon mondja: Lacza Miklós.

Mindenki röhög, a tanárok is, kivéve Vera nénit és Feri bácsit.

Szigorú dorgálásban részesülünk, nem lehet komolyan venni, újra ki-kibugygyan a nevetés a tömegeből.

Az ilyen büntetés inkább dicsőség.

Az esti sóderozáskor megtörténik a még nagyobb csoda.

Rajnai, a gombafejű nyolcadikos, aki lekukacozta a fütyimet, Telkes Bettivel próbálkozik. Betti fintorog, nem választja vissza.

Bejelentik a takarodót, még egy kör, sóder, sóder, énekeljük, Telkes Betti közepén áll, keresi, hogy kit válasszon utoljára. Fontos döntés, sokan ilyenkor árulják el magukat, kiderül a szerelmi titok. Elengedem a mellettem állók kezét.

Odajön, kérdi, hogy én vagyok-e az egyik sneciző Laci.

Tökéletes tisztaságú homlokán a kecses ívű szemöldök.

Megpusztiljuk egymást. Vattacukorillata van.

Elkábulok a testéből sugárzó melegtől.

Takarodó, fekszem a zörgő szalmával tömött matracon. Megköszönöm szüleimnek, hogy ezzel a csodálatos szerencsehozó névvel ajándékoztak meg.

Másnap délelőtt visszkapjuk a zsebpecát.

Stukázva fejelem a gólokat a vízben.

Az én Bettikém (most már így hívom magamban) a stégen napozik. Recseg a fogam alatt a kakaós palacsintába szórt kristálycukor. Csendes pihenő alatt a fehér törpékről és vörös óriásokról olvasok egy cikket. Mámoros hangulatban várom az estét. Rajnai vacsoránál valamit magyaráz Bettinek. A szerencsétlen, még nem tud semmit.

Betti aznap nem jött ki sóderozni.

Másnap sem, pedig az már a búcsúest volt.

Elénekeljük a csasztuskákat a tábortűz körül, a titkár pajtás könyörgésre elgítározza a *Guantanamerát*.

Tíz perc marad fogmosásra. Megyek a csaphoz, kezemben fogkefe. A hajáról ismerem fel Rajnait, össze vannak tapadva, Telkes Betti fenekét gyurmázza egy fa alatt.

Nézem magam a repedt tükörben.

A part felé kerülök, Eszenyi Franciska egy padon ül egymagában, a gyér fényben is látszik, hogy az arca tele szűnyogcsípéssel. Egyszer sem jött ki sóderozni.

Másnap a vonaton csikarni kezd a hasam.

Tikkasztó hőség, nincs levegő a kupéban.

Bőröndök a fejünk felett a csomagtartóban, velünk szemben egy megvált arcú férfi egyik cigiről gyújt a másikra. Feje fölött bekeretezett fénykép: *A mezőkövesdi gyógyfürdő*.

Miki megkérdi, kinyithatjuk-e az ablakot.

Tőlem, mondja, de nem lehet.

Miki rángatja a fogantyút.

Elhúzom a fülkeajtót, friss levegő ömlik a fülkébe, de a rázkódástól zötykölődve becsukódik.

Megpróbálom kitámasztani.

A férfi a térdére könyökölve bagózik.
Időnként felnéz, majd újra lehorgasztja a fejét.
Hallgatunk, elpilledve.
Tíz nap van hátra a nyárból.

A tévéhíradóból tudom meg, hogy Borisz helyére egy kajmán érkezett az állatkertbe, neve Pablo.

Kezdődik a sulis, Vera néni fonott kosárban három kiscsibét ajándékoz az osztálynak, faluról hozta.

Kijelöli a gondozókat, idén is nevelgetni kezdjük kis kedvenceinket az osztály hátsó sarkában.

Vékony hangon csipognak, de nem sokáig. Az első nagyszünet után kinyúlva, élettelenül hevernek a láda fenekén.

Vera néni szükségállapotot hirdet, a fuksziákat is eltávolítja a polcra. Fenyegetőzés, zsarolás, hiába, az osztály konokul hallgat. Impertinens banda, kiáltja, és bevágja az ajtót.

Aznap hazafelé Mikivel lerakjuk a thanatoszi antropológia alapjait. Pusztalátszat, hogy a felnőttek élnek, csak a lendület viszi őket előre. Mi még élünk, de kétséges, hogy Vera néni él-e. Nincs sűrűsége, csak vibráló körvonalai. Néha mégis van neki tömege, mikor fejbe vág vagy seggbe rúg.

Tavasszal pótlapok kerülnek az ellenőrzőmbe. „Laci a WC-ben bujkálva, amit a gregoriánról írtunk, széttépte.”

Vera néni behívhatja a szüleimet. Valamiben megegyeznek, mert onnantól nem vesz rólam tudomást. Nem szól hozzám, nem néz rám, nem mondja ki a nevem.

Eltelik egy újabb nyár, kezdődik a nyolcadik.

Telkes Betti már nem jár a suliba, a ballagáson ő kapta a legtöbb virágot. Jönnek délután bandában a tavalyi nyolcadikosok, sorban leköpi az iskolakaput.

Senki nem beszél a halott csibékről.

Állok az udvaron, kinyitom a kezem, egy marék sárga tollpihe. Pablo vagyok, a ragadozó kajmán.

Abban az évben kezdik forgatni *A keresztapát*, a bíróság ítéletet hirdet Charles Manson ügyében, újraválasztják Todor Zsivkovot. Hosszú házi őrizet után Mindszenty bíboros elhagyja Magyarországot, meghal Igor Sztravinszkij, Coco Chanel és Hruscsov. Gábor Dénes Nobel-díjat kap. A Vietkong betör Laoszba, a Black Sabbath kiadja a *Paranoid* című lemezt.